



## ЗАХИЩЕНІ ДИСЕРТАЦІЇ У 2005 РОЦІ

*Протягом 2005 року відбулося 1 сесія і 7 засідань Спеціалізованої вченої ради Д 26.161.03, на яких було проведено захист 5 докторських (4 – зі спеціальності 09.00.11 – релігієзнавство (філософія) та 1 – зі спеціальності 09.00.11 – релігієзнавство (історія)) і 4 кандидатських дисертацій (зі спеціальності 09.00.11 – релігієзнавство (філософія)).*

### *Докторські дисертації:*

1. Дисертація **САГАНА Олександра Назаровича «Православ'я в його інституційному розвитку: історіософський аналіз»** (09.00.11 – релігієзнавство (філософія)) є цілісним релігієзнавчим історіософським дослідженням, в якому вперше у вітчизняному релігієзнавстві здійснено комплексний аналіз особливостей інституційного виокремлення й розвитку православ'я як християнської конфесії, причини його кризового стану і можливих трансформацій консервативності та самостійності.
2. Дисертація **ВИГОВСЬКОГО Леоніда Антоновича «Релігія як суспільно-функціонуєчий феномен»** (09.00.11 – релігієзнавство (філософія)) присвячена аналізу релігії як суспільно-функціонуєчого феномена. Розкрито сутність суб'єктів і об'єктів суспільного функціонування релігійного комплексу. Доводиться, що релігія в умовах дуальності існування людини виступає світоглядною основою утвердження її суспільного буття.
3. Дисертація **КОНДРАТИКА Леоніда Йосиповича «Філософсько-соціологічний аналіз релігієзнавчої спадщини діячів українського національного відродження початку ХХ століття»** (09.00.11 – релігієзнавство (філософія)) є цілісним філософсько-соціологічним дослідженням українського релігієзнавства доби національного відродження. Релігієзнавча спадщина подвижників українського національного відродження початку ХХ ст.- М. Грушевського, В. Липинського, О.

Лотоцького, А. Річинського, М. Шаповала та ін. представлена як особне явище в історії вітчизняного вчення про релігію. З'ясовано спільність і відмінність концептуальних положень вчених і мислителів про сутність і функціональність релігії, її взаємодію з такими сферами суспільного буття, як соціальне життя, культура, політика, а також з нацією та проаналізовані їх погляди на церкву й секту, як типи релігійної організації.

4. Дисертація **МУРАШКІНА Михайла Георгійовича «Досвід самодостатності в містицизмі ХХ століття (релігієзнавчий аналіз)»** (09.00.11 – релігієзнавство (філософія)) Дисертація розкриває нове проблемне поле для дослідження досвіду самодостатності при розведенні двох суперечливих традицій: з одного боку, теїстичного і нетеїстичного містицизму з тенденцією до перетворення людиною своїх станів, і з другого – постнетеїстичного містицизму, що заперечує насильницьке перетворення і скептично ставиться до перетворювальної діяльності, у тому числі до перетворення людиною власних станів.
5. Дисертація **ЖИЛЮКА Сергія Івановича “Ідейні засади православного оновлення та практична діяльність Всеукраїнської православної автокефальної синодальної церкви”** (09.00.11 – релігієзнавство (історія)) присвячена аналізу ідейних засад православного оновлення та діяльності Обновленської церкви в Україні. Висновується, що рух за оновлення традиційного православ'я обумовлений необхідністю подолання кризових явищ у церкві, головними ознаками яких є надмірний консерватизм і заполітизованість. Він має глибоке історичне коріння і досить змістовну ідейно-теоретичну базу, яка знайшла повне відображення в обновленських програмах церковного реформування 20-х рр. ХХ ст. У дисертації з'ясовано характер міжправославного протистояння в Україні зазначеного періоду і показано основні риси кризи сучасного українського православ'я, що дало можливість визначити загальні тенденції у полеміці між церквами довкола питань канонічного устрою, автокефальності, благодатності, Вселенського визнання. Дослідження дозволяє стверджувати про політичну мотивацію цієї полеміки, тому дисертант пропонує відмовитись від апелювання проблем канонічності у процесі налагодження конструктивного діалогу між церквами.

**Кандидатські дисертації:**

1. В дисертації **КОВЦУНЯК Світлани Іванівні «Релігійно-світоглядні ідеї в давньоруських збірках афоризмів (за матеріалами редакцій “Бджоли”)**» (09.00.11 – релігієзнавство (філософія)) вперше проведено комплексний і цілісний релігійно-світоглядний аналіз видатного перекладного твору української середньовічної культури “Бджола”, визначено його роль в історії вітчизняної релігійно-філософської думки XII-XVII ст. Аналіз редакцій цієї пам’ятки дав можливість виявити тенденції, ідеї й найбільш виразні риси, котрі певною мірою обумовили специфіку й особливості вітчизняної релігійно-філософської традиції та християнської культури доби їх становлення та формування. Дисертант доводить, що релігійно-світоглядні засади “Бджоли” полягали в орієнтації на Новий Завіт, патристичну й античну філософію. У дисертаційному дослідженні відстоюється думка, що тут домінують софійність та оптимістичність світобачення, акцентована необхідність органічного поєднання навчання й виховання в процесі соціалізації особистості. Виявлено, що пам’ятка наголошує на тому, що в суспільному житті абсолютний пріоритет мають духовність, гуманізм, солідарність. В текстах обстоюються євангельські принципи державно-церковних відносин. Реконструйовані смисложиттєві й антропологічні ідеї античних та християнських мислителів.
2. Кандидатська дисертація **ПИРОГ Ганни Володимирівни «Ціннісна природа релігії (аксіологічний аналіз християнства)**» (09.00.11 – релігієзнавство (філософія)) присвячена філософсько-релігієзнавчому аналізу ціннісних засад християнського вчення. Запропонований системний метод аналізу християнських цінностей, який дозволяє розглядати християнство як аксіологічну систему. Проведено аналіз проблеми релігійних цінностей у філософській і теологічній літературі, розкриті особливості розуміння християнських цінностей. Виділено рівні функціонування християнських цінностей: духовний, особистісний, соціальний. На кожному з рівнів визначені особливості й закономірності функціонування християнських цінностей. Розглянуто особливості християнської ціннісної системи в українському суспільстві.

3. У дисертації **СЕМЧИНСЬКОГО Костянтина Валерійовича** «**Онтологія релігійно-філософських концептів війни і миру в християнстві та ісламі**» (09.00.11 – релігієзнавство (філософія)) У дисертації здійснюється релігієзнавчо-філософський аналіз основних положень християнства та ісламу щодо війни і миру. Особлива увага приділяється розкриттю генезису і трансформації концептів “війна” і “мир” у їх розвитку – від першоджерел християнства і мусульманства - Книг Старого і Нового завіту, Корану, Сунни, праць християнських та мусульманських мислителів до сучасного трактування.

Досліджуються тенденції та особливості еволюції поняття “війна” в християнській традиції, розкривається суперечність християнської доктрини “справедливої війни”, аналізується явище пацифізму; досліджується багатоаспектна комплексна модель релігійно-філософського поняття “мир” у християнстві, розкривається його структура, в якій розрізняється мир зовнішній і внутрішній.

4. Дисертація **ШАМСУТДИНОВОЇ-ЛЕБЕДЮК Тетяни Назарівни** «**Сімейно-шлюбні відносини в ісламі: релігієзнавчий аспект**» (09.00.11 – релігієзнавство (філософія)) присвячена дослідженню сімейно-шлюбних відносин в ісламі і є комплексним дослідженням питань взаємостосунків чоловіка і жінки в побуті, сім'ї і суспільстві.

Розгляд сімейно-шлюбних відносин в ісламі, які знайшли відображення в священних книгах Корані і Сунні, а також тафсірах і шаріаті, однозначно свідчить, що ці відносини складають відносно цілісну і в той самий час гнучку модель, яка мала потенціал для збереження в різних географічних і часових умовах.